

Zacarias ayvu oĩa

“Pejeko rerova ke”, he'iaague

¹ Mokoĩ ma'etỹa ha'e oito jaxya re ma huvixave Dario oĩ jave py SENHOR ombou oayvu Berequias ra'y profeta Zacarias, Ido ramymino va'e pe. Ha'e vy aipoe'i:

² — Peneramoĩ kuery pe SENHOR ipoxy ete va'ekue.

³ Ha'e nunga rupi aipo're neretarã kuery pe: Po rami SENHOR ixondaro reta va'e ijayvu: Pejevy ju ke xe'vy. Ha'e ramo xee voi aiko ju 'rã peẽ kuery reve.

⁴ Pendekuaive eme peneramoĩ kuery ikuaiaague rami. Mba'eta ha'e kuery pe ma profeta kuery yma guare ijayvu vy aipoe'i va'ekue: “Po rami ijayvu SENHOR ixondaro reta va'e: Pejeko rerova ke aỹ opa marã rei pendekuaia ha'e mba'emo vai pejapoa gui”, he'i va'ekue ri ha'e kuery noendui, naxenhe'ẽ rendui guive — he'i SENHOR.

⁵ — Mamo tu aỹ peneramoĩ kuery ikuai? Profeta kuery voi ndokuave riaei avi.

⁶ Ha'e rã xeayvu ha'e aipota va'e xerembiguai profeta kuery pe aikuaa uka va'ekue ma ojeupitypa ma peneramoĩ kuery ambojexavaia py. Ha'e gui ma ha'e kuery ojeko rerova vy aipoe'i: “ SENHOR ixondaro reta va'e ma nhanembopaga aguã re onhembopy'a raka'e nhandereko vaiague ha'e mba'emo vai jajapogue re. Ha'e rami vy ojapo ae ma”, he'i okuapy.

Jypy kavaju kuery oexaague

⁷ Ha'e gui mokoĩ ma'etỹa ha'e onze jaxya sebate 'epy va'e, vinte e quatro araa py, huvixa Dario mokoĩ ma'etỹa re ma oĩ jave py SENHOR oayvu ombou ju Berequias ra'y profeta Zacarias, Ido ramymino va'e pe.

⁸ Ha'e ramo peteĩ pytũ aexa ra'u rã ojekuaa peteĩ ava kavaju pytã va'e árygua. Ha'e va'e ma peteĩ vyvugua puku py oĩ, yvyra murteira ikuai va'e mbyte. Hakykue re ojekuaave ju kavaju pytã va'e, xiĩ rai'i va'e ha'e xiĩ va'e guive.

⁹ Ha'e ramo xee aporandu:

— Xeruvixa, marã ramigua tu peva'e?

Ha'e ramo anjo xereve ijayvu va'e ombovai:

— Xee aikuaa uka 'rã marã ramigua paa — he'i.

¹⁰ Ha'e ramo yvyra ikuai va'e mbyte ava oĩ va'e ju ombovai. Ha'e vy aipoe'i:

— Ha'e va'e kuery ma yvy jave rupi oguata va'erã SENHOR ombou va'ekue — he'i.

¹¹ Ha'e gui ha'e va'e kuery ju ijayvu SENHOR pegua anjo yvyra ikuai va'e mbyte oĩ va'e pe. Ha'e vy aipoe'i:

— Ore ma yvy jave rupi roikopa ma. Ha'e ramo ha'e pygua kuery opytu'upa, yvy ha'e javi rupi ikuai porãmba guive — he'i okuapy.

¹² Ha'e ramo anjo SENHOR pegua ombovai:

— SENHOR nexondaro reta va'e, raka'e peve 'rã tu remboaxya nderexa ukavei Jerusalém tetã pygua kuery pe, neĩ Judá regua tetã ikuai va'e pygua kuery pe? Mba'eta ha'e kuery re setenta ma'etỹ re ma ndepoxya oĩ — he'i.

¹³ Ha'e gui anjo xereve ijayvu va'e pe SENHOR ijayvu porã'i nhombopy'a porãa rupi.

14 Ha'e ramo ha'e va'e ju ijayvu xevy:

— Emombe'u atã ke: Po rami SENHOR ixondaro reta va'e ijayvu: Xee ma nda'evei etea aendu Jerusalém ha'e Sião pygua kuery re.

15 Ha'e rã amboae regua kuery pe ma xepoxy ete, mba'eve gui okyje e'ÿ re ikuai va'e pe. Mba'eta ha'e kuery pe amongue py ete'i xepoxy va'ekue ri aÿ ma ha'e kuery xembopoxyve ete.

16 Ha'e nunga rupi po rami SENHOR ijayvu: Xee ma Jerusalém tetã re ajevy ju 'rã anhomboaxya rupi. Ha'e gui xevygua oo ma ojapoa ju 'rã ha'e py. Teĩgue ju ixã mba'emo a'ãa omoatãa 'rã Jerusalém tetã rupi — he'i SENHOR ixondaro reta va'e.

17 — Ha'e gui teĩgue ju remombe'u atã vy aipo're 'rã: Po rami ijayvu SENHOR ixondaro reta va'e: “Xevygua tetã ikuai va'e tynyẽ nho 'rã mba'emo porã”, he'i. Mba'eta SENHOR ombopy'a guaxu nho 'rã Sião pygua kuery, Jerusalém tetã oiporavo ju 'rã guive.

Irundy vaka raku oexaague

18 Ha'e gui teĩgue ju ama'ẽ vy aexa irundy vaka rakuakue.

19 Ha'e rami vy aporandu anjo xereve ijayvu va'e pe:

— Mba'e nunga tu peva'e?

Ha'e rã xembovai:

— Peva'e vaka rakuakue ma Judá, Israel ha'e Jerusalém pygua kuery moaĩmbaare — he'i.

20 Ha'e rire ma SENHOR oexa uka avi irundy ferro re omba'eapo va'e kuery.

21 Ha'e rã xee aporandu:

— Ha'vy peva'e kuery, mba'erã tu ou?

Ombovai:

— Vaka rakuakue ma yvy regua kuery Judá kuery rovai opu'ã vy opo'akaa rupi omoaĩmba va'ekue, neĩ avave rei oakã nomopu'ã kuaavei aguã rami. Ha'e gui kova'e ferro re omba'eapo va'e kuery ma vaka rakuakue mongyyearã ha'e heitypaarã ou — he'i.

2

Jerusalém tetã rupi mba'emo a'ãarã oexaague

¹ Ha'e gui ama'ẽ vy peteĩ ava hi'aĩ va'e ju aexa. Ha'e va'e ma opo py oguereko peteĩ ixã mba'emo a'ãa.

² Ha'e ramo aporandu ixupe:

— Marã katy reo?

Ombovai:

— Jerusalém tetã ra'ã vy aa, ipya ha'e ipuku-a aikuaa aguã — he'i.

³ Ha'e gui anjo xereve ijayvu va'e oo ta ma ramo amboae anjo ou vy ovaexĩ.

⁴ Ha'e vy aipoe'i ixupe:

— Tereo pojava ke, ha'e emombe'u peva'e kunumi va'e pe: “Jerusalém tetã re heta ete avakue ha'e mymba kuery ikuai ramo tekoa'i rami 'rã opyta ikora ve'ỹ va'e”, 're.

⁵ Mba'eta SENHOR aipoe'i: “Xee ae 'rã aĩ tetã korarã tata guigua rami. Xee aiko 'rã ha'e kuery mbyte rupi imoexakãarã”, he'i.

Sião tetã katy ju Israel kuery ojevvy aguã re ijayvuague

⁶ Ha'e gui SENHOR aipoe'i:

— Pendu ke! Pendu ke! Pevapa ke peovy aỹ kuaray ijapu'a'ia katy yvy oĩ va'e gui, irundy

henda katy yvytu yva rupi oipejua katy xee romoaĩmba rĩre teĩ.

⁷ Pendu ke! Peẽ Sião pygua kuery Babilônia kuerya py pendekuai va'e, tapeo jepe ke.

⁸ Mba'eta SENHOR ixondaro reta va'e po rami SENHOR ijayvu: “ SENHOR onhemboete ukaa rupi xembou yvy regua penemba'e rei-rei pe'apaare kuery rovai, mba'eta ixupe rã penderovai opo oupity va'e ma hexa ra'yĩ re opoko va'e reve nda'evéia rami.

⁹ Ma'ẽ, ha'e kuery rovai xee xepo aupi ramo hembiguai ikuai va'ekue ae ju 'rã oipe'apa imba'e rei-rei. Ha'e ramo peikuaa 'rã SENHOR ixondaro reta va'e ae xembouague”, he'i.*

¹⁰ SENHOR aipoe'i:

— Sião pygua kuery, peporai ke pevy'a reve, mba'eta aju 'rã penembyte aiko aguã.

¹¹ Mba'eta ha'e va'e ára ma heta regua 'rã onhemboaty xee SENHOR re, xevy guarã. Ha'e gui penembyte aiko ramo peikuaa 'rã SENHOR ixondaro reta va'e ae pendea py xembouague.

¹² Ha'e va'e jave py SENHOR ojeupe guarã ogueru 'rã Judá kuery. Yvy iky'a e'ỹ va'e re jevy 'rã ogueru, ha'e teĩgue ju oiporavo 'rã Jerusalém tetã.

¹³ Ha'e nunga rupi peẽ avakue ha'e javi, pekyrirĩmba ke SENHOR renonde, mba'eta o'amba iky'a e'ỹ va'e gui opu'ã ma ouvy.

3

Sacerdote yvateve va'e Josué oexaague

* **2:9** Apy ma SENHOR ae ijayvu vy “ SENHOR xembou”, he'i. Mba'eta SENHOR remimbou hexeve joo rami ete, Marcos 12.35-37 py Jesus ojee ae ijayvua rami.

¹ Ha'e gui xevy pe Nhanderuede oexa uka sacerdote yvateve va'e Josué, SENHOR guigua anjo renonde hi'aĩ rã. Ha'e va'e oiporu kuaa regua re Satanás hi'aĩ avi hovai ijayvu aguã.

² Ha'e rã SENHOR ma aipoe'i Satanás pe:

— Satanás, SENHOR ta'ijayvu ete ndevy. Tá, SENHOR Jerusalém tetã poravoare ta'ijayvu ete ndevy. Mba'eta peva'e ava ma tata'y tata py okaia gui oipe'a pyre rami — he'i.

³ Josué ma anjo renonde hi'aĩ reve ao iky'apa va'e py onhemonde ho'amy.

⁴ Ha'e gui ma anjo ju ijayvu. Ha'e vy aipoe'i guenonde ikuai va'e pe:

— Pemboi ijao iky'apa rei va'e — he'i.

Josué pe aipoe'i avi:

— Ne'exa, ndegui aipe'apa ma ndereko vaiague, ha'e gui ao porãgue py ju 'rã romonhemonde — he'i.

⁵ Ha'e ramo xee ju aipoa'e:

— Inhakã re ma pemoĩ avi akã regua iky'a e'ỹ va'e — ha'e. Ha'e ramo inhakã re omoĩ akã regua iky'a e'ỹ va'e, ao ha'evea ramigua py omonhemonde guive.*

Ha'e gui ma SENHOR guigua anjo hi'aĩ va'e ju

---

* **3:5** Sacerdote yvateve va'e Josué ma anjo renonde hi'aĩ guetarã kuery rekovia ojevavya ombogue uka aguã, teĩ ha'e voi iky'a va'e py onhemonde ho'amy ojevavy va'e vy. Satanás ha'e py hi'aĩ avi Josué ojevavya rami ijayvu aguã. Ha'e rami teĩ anjo SENHOR rery rupi oĩ va'e ma ojevavyague ombogue vy ao porã py ju omonhemonde, Nhanderuede pe oiko aguã sacerdote-rã (Êxodo 39.1-31). Kova'e Josué ma Moisés irũ e'ỹ, amboae ava Jesua hery avi va'e, Esdras ha'e Neemias javegua sacerdote yvateve va'e (Esdras 2.2; Neemias 7.7).

⁶ aipoe'i Josué mongetaa rupi:

⁷ — Po rami ijayvu SENHOR ixondaro reta va'e: Xee aikoa rupi ndee reiko, ha'e ajapo uka va'e rejapopa ri vy ndee repena 'rã xevygua oo re, xevygua oguy ikuai va'e re avi 'rã renhangareko. Ha'e gui ajapo 'rã apy ikuai va'e rami avi ndee voi xere renhemboja aguã rami.

⁸ Ha'e gui sacerdote yvateve va'e Josué, endu ke, neirũ kuery nerenonde oguapy va'e ha'e javi reve, mba'eta peẽ avakue ma raka'eve rã guarã kuaa ukaarã peiko. Mba'eta ne'exa, ambou 'rã xerembiguai Yvyra Rapytakue Renhoĩ 'epy va'e.

⁹ Mba'eta ma'ẽ, apy Josué renonde itui peteĩ ita aeja va'ekue. Kova'e ita peteĩ'i va'e re ma sete texa oĩ. Ha'e va'e ita re ambopara 'rã, mba'eta peteĩ ára pyve aipe'apa 'rã kova'e yvy regua kuery reko vaia — he'i SENHOR ixondaro reta va'e.

¹⁰ — Ha'e va'e ára ma peẽ kuery peteĩ-teĩ pendea katy'i ikuai va'e penoĩ 'rã pendereve oguapy aguã uva'y ha'e figo'y guy py — he'i SENHOR ixondaro reta va'e.

4

Mokoĩ oliveira rembypy mbyte py tataendy'y hi'aĩ va'e oexaague

¹ Ha'e gui teĩgue ju anjo xereve ijayvu va'ekue ou vy xemomyĩ imo'amy, avakue okeague gui omomyĩa rami.

² Ha'e rami vy oporandu xevy:

— Mba'e nunga tu rexa?

Ambovai:

— Xee aexa peteĩ tataendy'y ouro guigua hi'aĩ va'e, ha'e gui hi'áry oĩ peteĩ azeite ryru. Tataendy'y

re ma sete tataendy renda ikuai, ha'e sete ikuai avi tataendy rykue raperã, peteĩ-teĩ tataendy peve azeite ovaẽ aguã.*

³ Ha'e nunga yvýry ma mokoĩ oliveira rembypy hi'aĩ. Peteĩ ma azeite ryru oiporu kuaa regua re, ha'e rã amboae ma oiporu kuaa e'ỹa re hi'aĩ — ha'e.*

⁴ Ha'e gui xee aporandu ju anjo xereve ijayvu va'e pe:

— Xeruvixa, mba'erã tu peva'e?

⁵ Ha'e ramo anjo xereve ijayvu va'e ombovai:

— Ndee ndereikuaai teri va'e ty'y peva'e nunga mba'erã paa?

Xee ambovai vy — Any, xeruvixa — ha'e.

⁶ Ha'e ramo ijayvuve vy aipoe'i xevy:

— Peva'e ma Zorobabel pe SENHOR ixondaro reta va'e aipoe'iaque: “Ndee ae mbaraetea rupi e'ỹ 'rã mba'emo rejapo, ndee ae po'akaa rupi e'ỹ guive, ha'e rã Xenhe'ẽ rupi ae 'rã rejapo”, he'iaque.†

⁷ Ha'e gui ndee yvyty tuvixa va'e, marã ramigua tu ndee? Mba'eta Zorobabel renonde ma yvy joja reia rive 'rã repyta. Mba'eta ita opa vy guarã Zorobabel omoĩ ramo pavẽ oguerovy'a vy “Tomoingo porã! Tomoingo porã!” he'i 'rã okuapy.

---

* **4:2** Judas 9   * **4:3** Apocalipse 11.3-4 py oĩa rami mokoĩ oliveira rembypy ma mokoĩ ava Nhanderuete pegua, Nhe'ẽ rupi vy mba'emo ojapo kuaa va'e. Apy ma Josué ha'e Zorobabel 'rã jaikuaa (versículos 13-14 py). † **4:6** Ha'e va'e jave ma Zorobabel oĩ Israel kuery ruvixa Jerusalém py. Sacerdote yvateve va'e Josué reve Zorobabel ojapo ju Nhanderuete pegua templo oity pyre, amboae regua kuery ndojapo ukaxei teĩ (Esdras 3-6).

⁸ Teĩgue ju xevy pe SENHOR ombou oayvu. Ha'e vy aipoe'i:

⁹ — Zorobabel ma opo py ae kova'e oo omboypy rire ha'e ae ju 'rã omomba, ha'e rami peikuaa aguã SENHOR ixondaro reta va'e pendea py xembouague.

¹⁰ Ha'e gui mba'emo kyrĩ'i va'e anho ojapoa rã amongue oexa vy nombovarei teĩ ha'e kuery ae ju 'rã oguero'vya oexa vy Zorobabel opo py peteĩ ixã oo mbotya ra'ãa oiporu ramo — he'i. Ha'e gui sete texa ikuai va'e ma SENHOR rexa yvy jave rupi oexa pota oikovy va'e.†

¹¹ Ha'e gui xee aporanduve ju ixupe:

— Mba'erã tu mokoĩ oliveira rembypy oiporu kuaa ha'e oiporu kuaa e'ỹa re tataendy'y jovaive re hi'aĩ va'e?

¹² Teĩgue ju xeyvu vy aporandu avi:

— Ha'vy mba'erã tu mokoĩ oliveira rakãgue yvy'iry azeite iju porã rei va'e rape ouro guigua oĩ va'e?

¹³ Aipoe'i:

— Ndereikuaai teri va'e ty'y?

Xee ambovai vy

— Any, xeruvixa — he'i.

¹⁴ Ha'e ramo aipoe'i:

— Peva'e mokoĩ ma SENHOR yvy jave re ipo'aka va'e pe omba'eapo va'erã omoĩ mbyre — he'i.

---

† **4:10** Templo omboyta jave py hetarã kuery amongue ojae'o rei templo yma guare tuvixave ete va'ekue re ima'endu'a vy (Esdras 3.10-12). Sete texa ikuai va'e re ma ijayvu ju 'rã Apocalipse 5.6 py.

5

Kuaxia oveve va'e oexaague

¹ Ha'e gui teĩgue ju ama'ẽ vy aexa peteĩ kuaxia oveve-veve rã.

² Ha'e ramo anjo oporandu xevy:

— Mba'e nunga tu rexa?

Xee ambovai:

— Peteĩ kuaxia oveve va'e rima aexa — ha'e. Ha'e va'e puku-a ma dez metros, ha'e rã ipya ma irundy raxa'i.

³ Ha'e ramo xevy pe anjo aipoe'i:

— Peva'e ma ayvu vai mbouarã yvy jave rupi oo va'e. Mba'eta peva'e ayvu vai ramí vy imonda va'e ha'e oura rive va'e omoxẽmbaa 'rã.

⁴ Mba'eta SENHOR ixondaro reta va'e aipoe'i: “Xee ha'e nunga ambou vy ajapo 'rã imonda va'e kuery ro py oike aguã ramí, xerery rupi oura rive va'e ro py guive. Ha'e va'e ma opy pytũ oaxa vy ombo-vaipa 'rã oo regua yvyra ha'e ita”, he'i.

Ajaka py kunha oĩ va'e oexaague

⁵ Ha'e gui anjo xee reve ijayvu va'e ou jevy vy aipoe'i xevy:

— Aỹ ma yvate katy ju ema'ẽ rexa aguã mba'emo ou oiny va'e.

⁶ Xee aporandu:

— Mba'e tu peva'e nunga?

Xembovai:

— Ha'e va'e ou jekuaa va'e ma peteĩ ajaka. Ha'e va'e py ma oĩ yvy jave rupigua kuery reko vaia — he'i.

⁷ Ha'e gui ajaka juru mbotya chumbo guigua oipe'aa ramo peteĩ kunha va'e oguapy oiny ra'e ajaka py.

⁸ Ha'e gui anjo aipoe'ive ju:

— Peva'e ma teko vai — he'i vyve ajakapy py ju kunha va'e omoanha vy omboty ju chumbo guigua ipoyi ete va'e py.

⁹ Ha'e gui teĩgue ju ama'ẽ vy aexa mokoĩ kunhague jogueru nhoguenoiny rã. Guyra guaxu rami ipepo va'e vy ipepo rupi yvytu oipeju reve ou. Ha'e va'e kuery ma ajaka oupi heravy yvy gui yvatevea peve.

¹⁰ Ha'e gui xee aporandu anjo xereve ijayvu va'e pe:

— Marã katy tu ha'e kuery ogueraa 'rã ajaka?

¹¹ Ombovai:

— Sinar yvy katy rima ogueraa, kunha va'e rorã ojapo aguã py. Ha'e gui ojapopa ma vy omoĩ 'rã ha'e py, henda py ae — he'i.*

6

Irundy karóxa oexaague

¹ Teĩgue ju ama'ẽ vy aexa mokoĩ yvyty overa va'e guigua. Ha'e va'e yvyty mbyte gui ma irundy karóxa joe opu'ãa pygua omoatãa heruvy.

² Jypygua karóxa re kavaju ikuai va'e ma pytã va'e anho. Ha'e rã mokoĩa re kavaju ikuai va'e ma huũ va'e anho.

³ Mboapya re ma xiĩ va'e, ha'e rã irundya re kavaju ikuai va'e ma xiĩ rai'i va'e. Ha'e va'e kuery ma imbaraeete va'e meme.*

---

* **5:11** Sinar ma Babilônia rery mboae. Babilônia tetã ma teko vai renda ae raka'e (Apocalipse 17). * **6:3** Apocalipse 6.2-8 py oĩa rami oexa irundy kavaju joo rami e'ỹ-e'ỹ ojekuaa va'e, mba'eta joo rami e'ỹ-e'ỹ 'rã ou nhomoingo axyarã.

⁴ Ha'e ramo anjo xereve ijayvu va'e pe xee apo-randu:

— Xeruvixa, mba'e nunga tu peva'e?

⁵ Anjo ombovai:

— Peva'e kuery ma yva rupi irundy henda gui yvytu oipeju va'e, SENHOR yvy jave re ipo'aka va'e renonde ikuaiague gui ou.

⁶ Ha'e gui karóxa kavaju huũ va'e omoatã va'e oo 'rã kuaray ijapu'a'ia katy yvy itui va'e re. Ha'e va'e rakykue rupi ma xiĩ va'e ju 'rã oo. Ha'e rã xiĩ rai'i va'e ma kuaray puku-a katy 'rã oo yvy itui va'e re — he'i.

⁷ Ha'e gui ma kavaju kuery pe SENHOR ijayvu vy “Tapeo, yvy jave rupi peiko”, he'i. Ha'e ramo imbaraetea rupi oje'oi vy onhea'ã jogueravy yvy jave rupi oguata aguã. Ha'e rami py yvy jave rupi ete oje'oi.

⁸ Ha'e gui SENHOR xerenoĩ vy aipoe'i xevy:

— Kuaray ijapu'a'ia katy yvy itui va'e re kavaju oo vy ojapo 'rã ha'e py Xenhe'ẽ opytu'u aguã rami — he'i.†

Josué akã re coroa omoĩ, ha'e Yvyra Rapytakue Renhoĩ omombe'u porãveague

⁹ Ha'e gui teĩgue ju SENHOR oayvu ombou xevy. Ha'e vy aipoe'i:

¹⁰ — Ndevy pe neretarã kuery escravo-rã ogueraa pyre regua ome'ẽ 'rã mba'emo. Ha'e va'e kuery ma Heldai, Tobias ha'e Jedaías, Babilônia

---

† **6:8** Kuaray ijapu'a'ia katy oĩ Babilônia ha'e amboae regua Israel kuery rovai opu'ã va'ekue, Nhanderuede pe e'ỹ ikuai va'e meme. Ha'e gui kavaju oo 'rã ha'e kuery ombopaga aguã heko vaia re. Ha'e ramo ma Nhanderuede Nhe'ẽ opytu'u 'rã.

tetã gui ou va'ekue meme. Ha'e nunga rejopy vy ha'e va'e árave eraa, ha'e eike Sofonias ra'y Josias ro py.

¹¹ Prata ha'e ouro ha'e kuery ome'ẽ va'ekue rejopy va'ekue gui ejapo coroa. Ha'e va'e ma emoĩ Jozadaque ra'y sacerdote yvateve va'e Josué akã re.

¹² Ha'e rami vy aipo're 'rã ixupe: “Po rami SENHOR ixondaro reta va'e ijayvu: Ne'exa, apy ava oĩ va'e pe ma ‘Yvyra Rapytakue Renhoĩ’ 'ea 'rã. Mba'eta ha'e va'e ma oĩague gui henhoĩ jevy vy ojapo 'rã templo SENHOR peguarã.

¹³ Ha'e ae 'rã oiko SENHOR pegua templo apoa rupi. Hexakãa py onhemonde reve oguapy 'rã oiny guenda openaaty áry. Joe opena 'rã oikovy, ha'e guenda py joe opena oiny reve oiko avi 'rã sacerdote. Mokoĩ rupi 'rã oiko va'eri ha'evea rupi meme”, 're 'rã.

¹⁴ Ha'e gui coroa ma remoĩ porã uka ju 'rã Helém, Tobias, Jedaías ha'e Sofonias ra'y Hem pe. SENHOR pegua templo py ae 'rã omoĩ porã penema'endu'a pavẽ aguã.

¹⁵ Mba'eta mombyry guigua kuery voi ou 'rã penepytyvõ aguã SENHOR pegua templo pejapoa rupi, ha'e rami peikuaa aguã SENHOR ixondaro reta va'e ae pendea py xembouague. SENHOR Penderuete ayvu pejapopa ete ramo ha'e nunga ha'e javi 'rã oiko.

7

Okaru eỹ re ikuai teĩ Nhanderuete ndoguerovy'aia re ijayvuague

¹ Ha'e gui irundy ma'etỹ re ma huvixave Dario oĩ jave py SENHOR ombou oayvu Zacarias pe, nove jaxya quisleu 'epy va'e ha'e irundy araa py.

² Mba'eta Betel pygua kuery ombou va'ekue Sarezzer ha'e Regén-Meleque hexevegua avakue reve, SENHOR pe o japukai vy oporandu uka agũa.

³ Ha'e ramo ha'e kuery ma SENHOR ixondaro reta va'e pegua ropy sacerdote kuery ikuai va'e pe oporandu, profeta kuery pe guive: “Ha'evea rami pa peteĩ nhiruĩ jaxya py rokaru e'ỹ re rojae'ove ju agũa mbovy ma'etỹ re'ỹ ma orekuaiague rami?” he'i okuapy.

⁴ Ha'e ramo SENHOR ixondaro reta va'e ombou oayvu xevy. Ha'e vy aipoe'i:

⁵ — Rembovai 'rã sacerdote kuery ha'e kova'e yvy re ikuai va'e ha'e javi pe. Ha'e vy aipo're: “Setenta ma'etỹ oaxa va'ekue re ma peteĩ nhiruĩ jaxya ha'e sete jaxya py ju pekaru e'ỹ re pendekuai va'ekue pejae'o reve, ha'e rami teĩ xevy pe ete ri nda'u pekaru e'ỹ re pendekuai? Xevy pe ete nda'u pejapo?”

⁶ Ha'e rami ae avi pekaru ha'e pey'ua ára py ma pendejeupe ae e'ỹ ri ty'y pekaru ha'e pey'u?

⁷ Mba'eta ymave rupi Jerusalém tetã py nhande kuery ikuai porã'i jave, ijyvýry rupi tekoa ikuai va'e py guive, kuaray puku-a katy ha'e yvy joja reia ha'e javi rupi tekoa ikuai jave ma profeta kuery pe SENHOR omombe'u uka ae ma raka'e oayvu. Peẽ kuery napendui ri ty'y ha'e nunga?” re 'rã.

Ha'e kuery Nhanderujete nonhe'ẽ rendui rire ogueraa ukapaague re ijayvua

⁸ Ha'e gui Zacarias pe SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i:

⁹ — Po rami SENHOR ixondaro reta va'e ijayvu va'ekue: “Pejoguereko ke ha'evea rami, anhetē rupi ete. Peteĩ-teĩ ke pexa uka mborayvu ha'e penderivy kuery pemboaxya.

¹⁰ Pembojexavai eme imeve'ỹ va'e kuery, tyre'ỹ, mombyry guigua kuery, neĩ iporiaukue'i ma voi. Ha'e peteĩ-teĩ pendepy'a re pemoĩve eme peneirũ kuery pe pejapo vai aguã”, he'i va'ekue.

¹¹ Ha'e rami teĩ ha'e kuery noendu potai okuapy. Ha'e rami vy ivai rei reve okupe rive oguerova xea katy, oapyxa omboty guive, noenduxeĩ vy.

¹² Ha'e rami py ha'e kuery diamante rami on-hemoakã ratã okuapy, lei aeja va'ekue oendu e'ỹ aguã, neĩ SENHOR ixondaro reta va'e oayvu Onhe'ẽ rupi ae ombou va'ekue, neĩ profeta kuery ymave rupigua omombe'u va'ekue guive. Ha'e nunga rupi ae ou SENHOR ixondaro reta va'e poxya.

¹³ Xee aenoĩ ramo ha'e kuery noendu potai rire ha'e kuery xevy ojapukai rã xee voi naendu potai va'ekue — he'i SENHOR ixondaro reta va'e.

¹⁴ — Ha'e rami vy yvytu guaxu rami amoaĩmba yvy regua ikuaia rupi, ha'e kuery ndoexai teri va'e rupi ae. Ha'e oyvy oejaague voi ombovaipaa avi, ha'e va'e rupi avave rei ndoaxaavei neĩ ndo-jevavei aguã rami. Mba'eta yvy porã rei va'ekue ojapoa na'iporãveĩ aguã rami.

8

Sião tetã ojapo ju aguã re ijayvuague

¹ Ha'e gui teĩgue ju SENHOR ixondaro reta va'e ombou oayvu xevy. Ha'e vy aipoe'i:

2 — Po rami SENHOR ixondaro reta va'e ijayvu: Xee aendu Sião pygua kuery re nda'evei etea. Ndajou porãi etea ha'e nda'eveia aendu ha'e kuery ikuai axya re.

3 Po rami ijayvu SENHOR: Aju ju 'rã Sião tetã py, aiko ju 'rã Jerusalém tetã mbyte rupi. Ha'e ramo Jerusalém pe “Tetã anhetẽ rupi ikuaia” 'ea 'rã, ha'e SENHOR ixondaro reta va'e pegua yvyty pe ma “Yvyty ky'a e'ỹ” 'ea 'rã.

4 Po rami ijayvu SENHOR ixondaro reta va'e: Teĩgue ju Jerusalém tetã mbyte rupi tujakue'i ha'e guaimigue'i oguapy 'rã okuapy. Okakua'i ete ma vy peteĩ-teĩ opo py oguereko 'rã popoka.

5 Tetã mbyte rupi avakue'i ha'e kunhague'i ono'õ avi 'rã okuapy onhevangaa rupi ikuai va'e.

6 Po rami ijayvu SENHOR ixondaro reta va'e: Ha'e nunga kova'e kuery rembyrekue oexa vy onhemondyipa rei teĩ xee voi teve 'rã anhemondy'i? Any — he'i SENHOR.

7 — Po rami ijayvu SENHOR ixondaro reta va'e: Ne'exa, mba'eta xee araa jepe 'rã xeveygua kuery. Ha'e rami vy aipe'a 'rã kuaray oua katy ha'e oikea katy yvy itui va'e gui.

8 Xee aru ramo Jerusalém tetã py ju 'rã ikuai. Ha'e gui ha'e kuery ikuai 'rã xeveygua, ha'e rã xee ma tuuete 'rã aiko. Anhetẽ rupi ha'e teko porã rupi 'rã areko.

9 — Po rami ijayvu SENHOR ixondaro reta va'e: Aỹ ma peẽ kuery pendu pekuapy kova'e ayvu profeta kuery yma guare omombe'u va'ekue SENHOR pegua oo ojapo ypy'i jave. Ha'e nunga rupi aỹ ma pemombaraete pendepo xeveygua templo pejapopa ju aguã.

¹⁰ Mba'eta ha'e va'e jave e'ỹ mbove ma avakue neĩ mymba kuery mba'eve ndojoui omba'eapoague gui. Ngovaigua kuery káuxa oẽ va'e neĩ ovaẽ va'e kuery ma voi ndojoui ikuai porã aguã, mba'eta xee ajapo avakue peteĩ-teĩ oirũ kuery re opu'ã aguã rami.

¹¹ Ha'e rami teĩ aỹ gui ma kova'e kuery okuave'i va'e jypy arekoague rami ve'ỹ 'rã areko — he'i SENHOR ixondaro reta va'e.

¹² — Mba'eta mba'emo ra'yĩgue onhotỹ ramo oiko porã 'rã. Uva'y hi'a porã 'rã guive, yvy gui mba'emo pyau henhoĩ 'rã, ha'e yva gui ho'a 'rã oky rayvi. Mba'eta kova'e kuery rembyrekue pe ajapo 'rã ha'e nunga ha'e javi oiko aguã rami.

¹³ Ha'e gui peẽ Judá ha'e Israel kuery, amboae regua kuery ikuaia rupi ayvu vaipy pendekuai va'ekue ri aỹ ma rogueraa jepe rire ayvu porãmby ju 'rã peiko. Ha'e nunga rupi pekyjeve eme, ha'e vy pemombaraete ke pendepo.

¹⁴ Mba'eta po rami SENHOR ixondaro reta va'e ijayvu: Peneramoĩ kuery xembopoxya rupi ikuai jave py penderovai anhembopy'a mba'emo vai ajapo aguã re, ndajapo e'ỹi guive.

¹⁵ Ha'e rami teĩ aỹ gui ma anhembopy'a Jerusalém ha'e Judá pygua kuery pe ajapo porã ju aguã re. Pkyjeve eme ha'vy.

¹⁶ Po rami 'rã pendekuai: Peteĩ-teĩ anhetẽ rupi 'rã pendeayvu peneirũ kuery pe, ha'evea rami 'rã pejoguereko peneretã kora rokẽ py, anhetẽ rupi ha'e peteĩ rami penhomoingoa rupi.*

¹⁷ Peteĩve opa marã penhembopy'a eme peneirũ kuery rovai, pendejee pemoĩ eme guive peura

---

* **8:16** Efésios 4.25

rivea rupi pendekuai aguã, mba'eta ha'e nunga ha'e javi xee ajou vai ete — he'i SENHOR.

18 Ha'e gui SENHOR ixondaro reta va'e oayvu ombou ju xevy. Ha'e vy aipoe'i:

19 — SENHOR ixondaro reta va'e po rami ijayvu: Peẽ Judá kuery, irundy jaxya py pekaru e'ỹ re pendekuai va'ekue, ha'e gui peteĩ nhiruĩ jaxya, sete ha'e dez jaxya py voi pekaru e'ỹ re pendekuai va'ekue. Ha'e rami teĩ aỹ gui ma ha'e va'e jave opyta 'rã pevy'a aguã. Pevy'a reve 'rã pejapo ngaru iky'a e'ỹ va'e, pendejee pemoĩ avi ke anhetẽ rupi ha'e peteĩ rami penhomoingo aguã.

20 Po rami ijayvu SENHOR ixondaro reta va'e: Pova'e nunga oiko avi 'rã: heta regua, heta tetã pygua kuery jogueru 'rã okuapy.

21 Ha'e rami vy peteĩ-teĩ tetã pygua kuery amboae tetã katy oo vy ha'e kuery pe aipoe'i 'rã: “Pejapura ke, jaje'oi SENHOR pe jajapukai aguã. Jaeka SENHOR ixondaro reta va'e. Xee avi aa 'rã”, he'i 'rã okuapy.

22 Jerusalém tetã py heta regua ipo'akakueve va'e jogueru 'rã SENHOR ixondaro reta va'e reka vy, ixupe ojapukai aguã.

23 Po rami ijayvu SENHOR ixondaro reta va'e: Ha'e va'e ára ma dez avakue ou vy peteĩ judeu reve onhemoirũ 'rã okuapy. Joo rami e'ỹ-e'ỹ ijayvu va'e, ha'e javi regua ou 'rã peteĩ judeu oikuavã vy ijao apy rupi ojopy reve. Ha'e vy aipoe'i 'rã ixupe: “Ore avi toroo nderupive, mba'eta omombe'ua rã roendu pende kuery reve Nhanderuete oikoa”, he'i 'rã.

9

Yvy regua kuery ombopaga aguã re ijayvuague

¹ — Kova'e ayvu ma Hadraque yvy regua kuery rovai SENHOR omombe'u uka va'ekue, Damasco tetã re guive ombou. Mba'eta SENHOR ma avakue ha'e javive re oma'ẽ 'rã oikovy, Israel regua ikuai va'e re guive.

² Ha'e rami vy oayvu ombou Hamate yvy re voi. Ha'e va'e ma Hadraque yvy katy'i itui. Ha'e gui Tiro ha'e Sidom tetã pygua kuery re voi ombou, ha'e kuery hi'arandupa va'eri teĩ.

³ Mba'eta Tiro pygua kuery ma heta ojapo oo iko-rapa va'e onhemi aguã. Prata heta avi omoĩ porã yvy ku'i rami, ouro guive omoĩ porã yapo tape rupi oĩ va'e rami rive.

⁴ Ha'e rami teĩ ne'exa, ha'e kuery mbaraetea SENHOR oipe'apa vy omombopa 'rã ye'ẽ mbyte py. Ha'e rã hetã ma tata py 'rã ombovaipa.

⁵ Ha'e nunga Asquelom pygua kuery oexa vy oky-jepa 'rã okuapy. Gaza pygua kuery voi ikuai axy 'rã. Ecom pygua kuery ha'e rami ae avi 'rã ikuai, guenonderã rupi oarõ va'e ndoikovei rã. Gaza pygua huvixave omano 'rã, ha'e Asquelom py voi noĩavei 'rã.

⁶ Asdode py ma peteĩ regua joegua e'ỹ-e'ỹ hekoa 'rã. Ha'e rami py xee amomba 'rã filisteu kuery onhemboyvate reia.

⁷ Ha'e kuery juru gui anoẽ 'rã ta'angaa pe mymba ome'ẽ va'ekue ruguykue nomokõmbai va'ekue, ha'e haĩ ma'ũ gui ma amboi 'rã xo'o ra'ykue'i. Ha'e rire okuave'i va'e ma peteĩ regua 'rã ikuai Nhan-deruete peguarã. Judá pygua kuery va'e regua 'rã

ikuai. Ecom pygua kuery voi jebuseu kuery rami avi 'rã okuave.

⁸ Ha'e gui xee ma xevyguá oo aarõ 'rã aikovy ijyvyry rupi, xondaro kuery hexe opu'ã va'e ajoko aguã, ha'e va'e rupi ndoaxaavei neĩ ndoikeavei aguã, ha'e pygua kuery re imbojexavaiarã ndouvei aguã, mba'eta aỹ gui ma aexa pota 'rã xerexa py ae.

Sião gui Huvixave ou aguã re ijayvuague

⁹ — Peẽ Sião pygua kuery, pevy'a ete ke. Jerusalém pygua kuery, pevy'a avi ke. Mba'eta ne'exa, ou ma oiny Penderuvixaverã. Ha'e va'e ma heko porã va'e ha'e jogueraa jepea. Onhemo'yvyĩ'i va'e vy ou 'rã mburika áry, mburika ombovoyipy ra'y áry.*

¹⁰ Mba'eta Efraim gui ambovaipa 'rã karóxa joe opu'ãa pygua, ha'e Jerusalém gui ma amokanhymba 'rã kavaju kuery. Guyrapa joe opu'ãa pygua guive ambovaipa 'rã. Mba'eta Huvixave ma yvy regua kuery pe omombe'u 'rã peteĩ rami ikuai aguã. Ipo'akaa oo 'rã ye'ẽ nhavõ rupi, Eufrates yakã guive 'rã oo yvy apy peve.

¹¹ — Ha'e gui peẽ Sião pygua kuery, tuguy amoẽ uka reve xereve guarã ajapo va'ekue rami vy roguenoẽ 'rã yvykua pyyy noĩa py penembo'aague gui.

¹² Escravo-rã pendereraa teĩ pearõ nho peikovy va'e, pejevy ju ke peneretã ikorapa va'e katy. Aỹ guive pendeivy amombe'u mba'emo ame'ẽ retave ete aguã, pereko ae ma va'ekue áryve.

---

* **9:9** Kova'e ayvu rami ae oiko Jesus re (Mateus 21.1-5; João 12.14-16).

¹³ Ha'e gui Judá kuery aiporu 'rã guyrapa oipiraxa va'e rami, ha'e hu'yrã amoĩ 'rã Efraim kuery. Mba'eta peẽ Sião pygua kuery, pendera'y kuery ajapo 'rã Grécia pygua ra'y kuery rovai opu'ã aguã rami. Xee roiporu 'rã ojerovia rei va'e kyxe rami.

¹⁴ Ha'e gui Sião ra'y kuery ikuaia áry rupi ojekuaa 'rã SENHOR, ha'e oĩa gui hu'y hendy va'e omombo 'rã overa va'e rami. SENHOR Nhanderuede mimby guaxu omonhe'ẽ uka reve oo 'rã kuaray puku-a katygua yvytu jere áry rupi.

¹⁵ Ha'e rami vy SENHOR ixondaro reta va'e oepy 'rã ojeuegua kuery. Ha'e ramo ha'e kuery omokanhymba 'rã inhyvõare kuery, opyrõmba 'rã guive. Vinho rami oy'upa 'rã huguy, ome'ẽ mbyre hy'a tynyẽ va'e rami 'rã hevyatãmba, opyta 'rã altar yvýry mba'emo ruguykue onhoẽague rami.

¹⁶ Ha'e va'e ára ma Tuuete SENHOR ogueraa jepe 'rã ojeuegua kuery guymba kuery rami. Mba'eta ixupe rã ha'e kuery coroa re ita porãgueve oĩ va'e rami ikuai, ixuegua yvy re overa 'rã okuapy.

¹⁷ Mba'eta ha'e kuery ma opa mba'e py porayvu ha'e iporã va'e 'rã ikuai! Kunumigue hexaĩmba 'rã mba'emo aju gui, ha'e kunhataĩgue ma hexaĩ avi 'rã vinho gui.

10

Judá ha'e Israel kuery omoingo porã aguã re Nhanderuede ijayvuague

¹ Ára pyau jave pejerure ke oky re SENHOR pe, mba'eta SENHOR ae 'rã ojapo arai oky aguã. Ha'e rami vy avakue pe ombou oky porã, ha'e nhuũndy rupi omoingo nhuũ roky.

² Ha'e rã ta'angaa oo pygua ma nhombotavya rupi 'rã ijayvu. Imba'ekuaa va'e voi ijapua meme oikuaa. Nhombotavya rupi meme 'rã omombe'u oexa ra'uague, ijayvu porã merami rive 'rã guive, anhetê rupi e'ỹ. Ha'e nunga rupi ae heta va'e kuery ojexavai rei 'rã vexa'i kuery re opena va'e ndoikoia rami.

³ Ha'e nunga rupi xepoxya hendy joe opena va'e kuery rovai. Ha'e rami vy ambopaga 'rã kavara joguerekoarã omoĩ mbyre. Ha'e gui SENHOR ixondaro reta va'e ae 'rã opena guymba kuery Judá regua ikuai va'e re, oguerovy'a 'rã guive, kavaju joe opu'ã aguã katy oo va'e rami.

⁴ Mba'eta Judá gui ma oiko 'rã ita omboeteve pyrã, ha'e kuery gui oiko avi 'rã oguy ytarã, guyrapa joe opu'ãa pygua ha'e huvixarã ha'e javi.

⁵ Ha'e kuery ikuai 'rã ipy'a guaxukueve, joe opu'ãa py ngovaigua kuery re opyrõmba va'e rami. Ha'e vy opyrõmba 'rã tape rupi yapo oĩ va'e re rami. Ha'e kuery reve SENHOR oiko ramo opu'ã kuaa 'rã. Ha'e rami vy ojapo 'rã hovaigua kuery kavaju áry ou va'ekue voi oxĩmba aguã rami.

⁶ SENHOR aipoe'i:

— Xee amombaraete 'rã Judá kuery, araa jepe avi 'rã José kuery. Amboaxy ete vy ajapo 'rã ojevypa ju aguã rami. Ha'e ramo ha'e kuery ikuai 'rã namoxêi va'ekue rami, mba'eta xee SENHOR Tuuete aendu 'rã ijayvua.

⁷ Ha'e ramo Efraim kuery ikuai porã 'rã ipy'a guaxukueve rami. Opy'a py ovy'a 'rã okuapy vinho gui rami. Ta'y kuery voi oexa vy ovy'a vaipa avi 'rã, ha'e opy'a py xee SENHOR xererovy'a 'rã.

8 Mba'eta ha'e kuery aepy rire aenoĩ vy amono'õmba ju 'rã. Ha'e gui amboeta ju 'rã ymave rupi hetaague rami.

9 Yvy regua kuery mbyte rupi amoaĩmba teĩ mombyry ikuaia py ima'endu'a 'rã okuapy xere. Gua'y kuery reve okuave ha'e ojevypa ju 'rã.

10 Mba'eta xee ae ajapo 'rã Egito yvy gui ojevypa aguã rami, Assíria gui voi amono'õmba 'rã heruvy. Gileade ha'e Líbano yvy gui 'rã aru, hoo renderã noĩvei peve.

11 Ye'ẽ rupi rami ha'e kuery oaxa 'rã ojexavaia rupi. Ha'e rami teĩ yai ainupã rã typa 'rã, Nilo yakã typyveague rupi voi ipirupa 'rã. Ha'e rami py amomba 'rã Assíria pygua kuery onhemboyvate reia. Egito pygua kuery po'akaa voi omokanhymbaa 'rã.

12 Ha'e gui ajapo 'rã xee SENHOR re vy imbaraetepa aguã rami. Ha'e rami vy xerery rupi ae 'rã ikuai — he'i SENHOR.

11

1 Ha'e gui Líbano pygua kuery, peipe'a ke peneretã rokẽ, tata oapypa aguã yary pendeyvy re ikuai va'e.

2 Ha'e ndee voi yvyra cipreste ne'aĩ va'e, ejae'o avi yary oitypaa ma rire. Yvyra iporãgueve ikuai va'ekue ombovaipaa ma. Peẽ voi yvyra carvalho Basã yvy re pendekuai va'e, pejae'o, ka'aguy re yvyra heta ikuai va'ekue oake'opaa ma rire.

3 Pendu ke vexa'i re opena va'e raxẽmbei reia, mba'eta ha'e kuery ojou porãve va'ekue ombovaipaa ma ramo. Pendu ke guary ra'y kuery

hevovo reia, Jordão yakã yvýry rupi ka'aguy iporãve va'ekue ombovaipaa ma ramo.

Vexa'i re ha'evea rami opena va'e re mba'emo ombojoja vy ijayvuague

⁴ Po rami ijayvu SENHOR Xeruate:

— Epena ke vexa'i kuery ojuka pyrã ikuai va'e re.

⁵ Mba'eta ijoguaare kuery ojuka rive 'rã, ombopagaa e'ỹ re. Ha'e gui ivendeare kuery ma aipoe'i 'rã okuapy: “Tomboetea SENHOR, mba'eta aỹ arekopa 'rã”, he'i. Vexa'i re opena aguã omoĩ mbyre voi noendui okuapy omboaxya.

⁶ Ha'e rami ae avi xee voi namboaxyvei ma 'rã kova'e yvy re ikuai va'e — he'i SENHOR. — Ha'e rami vy peteĩ-teĩ amboaxapa 'rã irũ kuery ha'e huvixave po py. Ha'e ramo ha'e va'e kuery ma kova'e yvy regua omoingo axy teĩ xee ndaraa jepei 'rã ipo'akaa gui.

⁷ Epena ha'vy vexa'i kuery ojuka pyrã ikuai va'e, vexa'i mboae gui iporiaukueve'i va'e re — he'i.

Ha'e ramo xee araa mokoĩ yvyra'i. Peteĩ ma amboery “Nhomboaxy aguã”, ha'e rã amboae ma “Peteĩ rami nhomoingo aguã.” Ha'e rami py apena aikovy vexa'i kuery re.

⁸ Ha'e gui peteĩ jaxy pyve amoxẽ mboapy avakue opena va'erã omoĩ mbyre. Ha'e rami teĩ ndaropo'akavei ma vexa'i kuery. Ha'e kuery voi ndaxerayvuvei.

⁹ Ha'e ramo xee aipoa'e ha'e kuery pe:

— Napenavei ma 'rã peẽ kuery re. Pemanoxe va'e pемano tema. Pекanhyxe va'e ma pekanhy tema. Ha'e gui penerembyrekue ma peteĩ-teĩ 'rã pe'u peneirũ kuery ro'okue ae — ha'e.

¹⁰ Ha'e rami vy vyvra'i "Nhomboaxy aguã" amboery va'ekue ajopy vy amopẽ, ambovaipa aguã vyv regua ha'e javi areko aguã ajapo va'ekue.

¹¹ Ha'e va'e árave ambovaipa. Ha'e rã vexa'i poriaukue'i xerexa vy oikuaa okuapy SENHOR ayvu rupi ae ri ty ajapo ra'ea.

¹² Ha'e gui xee aipoa'e vexa'i kuery pe:

— Peẽ kuery pe ha'eve ri ramo peme'ẽ ha'vy amba'eapoague repy. Ha'e rami e'ỹ vy tove ri — ha'e. Ha'e ramo xevy pe opeja okuapy trinta hatã'i va'e prata guigua amba'eapoague repyrã.

¹³ Ha'e ramo SENHOR aipoe'i xevy:

— Hatã'i va'e emombopa ke nhae'ũ re omba'eapo va'e pe, remba'eapoague repyrã mbovy rei e'ỹ ome'ẽ rire — he'i. Ha'e ramo trinta hatã'i va'e prata guigua ajopy vy araa SENHOR pegua oo py, nhae'ũ re omba'eapo va'e oĩ va'e peguarã.*

¹⁴ Ha'e gui vyvra'i mboae ju amopẽ avi, "Peteĩ rami nhomoingo aguã" 'epy va'e, Judá ha'e Israel kuery joegua rami ve'ỹ ikuai aguã.

Vexa'i re o'arandua rupi e'ỹ opena va'e re ijayvuague

¹⁵ Ha'e gui SENHOR aipoe'ive ju xevy:

— Aỹ ma ndejeupe guarã eru vexa'i re o'arandua rupi e'ỹ opena va'e rembiporu,

¹⁶ mba'eta ne'exa, ijyvy re peteĩ amoĩ 'rã joe opena va'erã teĩ ha'e va'e ma ndoikuaa potai 'rã omano

---

* **11:13** Profeta hetarã kuery nombovarei vy trinta hatã'i va'e ete'i ome'ẽ okuapy ixupe, escravo repy rami rive (Êxodo 21.32). Ha'e gui Jesus oiko jave hemimbo'e Judas ombo'a uka ramo ixupe ha'e rami ae avi opagaa (Mateus 26.14-16, 27.3-10).

rai'i ma okuapy va'e re, okanhygue ndoekai 'rã, ijaipa va'e noipoanoi 'rã, neĩ hexaĩ va'e nomongarui 'rã guive. Ha'e rami 'rãgue py ho'u 'rã oikovy ikyrakueve ro'o, ipyapê voi omboi 'rã.

¹⁷ Nda'evei ete 'rã o'arandua rupi e'ỹ opena, ha'e mymba kuery oejapa ovy va'ekue pe. Mba'eta ha'e va'e jyva ma oikyxĩa 'rã kyxe py, hexa oiporu kuaa regua rupi avi oikyxĩa 'rã. Ha'e ramo ijyva ipirupa 'rã, hexa oiporu kuaa regua voi oguepa 'rã.

12

Jerusalém pygua kuery SENHOR ogueraa jepe aguã re ijayvuague

¹ Po rami SENHOR ijayvu Israel kuery rovai. SENHOR yva pyoare, yvy nhonoare ha'e avakue re inhe'êrã omoĩ va'ekue aipoe'i:

² — Ne'exa, Jerusalém tetã ma xee ajapo 'rã peteĩ karo ha'e javi regua ijyvýry ikuai va'e oy'u aguã, ha'e rami vy inhakanhymba aguã, ha'e kuery Jerusalém tetã ojokopa rire, Judá yvy guive.

³ Ha'e va'e ára ma Jerusalém tetã ajapo 'rã peteĩ ita ipoyi ete va'e, ha'e javi regua kuery pe. Ha'e ramo ha'e va'e oupi va'e rei oiko axy ete 'rã. Mba'eta yvy jave regua ha'e javi 'rã ono'õmba okuapy Jerusalém re opu'ã aguã.

⁴ SENHOR aipoe'i:

— Ha'e va'e ára ma amoingo axy 'rã kavaju kuery nhemondyi gui rive, ha'e rã hi'árygua kuery ma akã porã ve'ỹ rupi 'rã amoingo axy. Aipe'a 'rã Judá kuery rexa, ha'e yvy regua kuery rymba kavaju rexa voi amboguepa avi 'rã.

⁵ Ha'e ramo Judá pygua huvixa kuery ma oexa'ã 'rã: “Aỹ ma Jerusalém pygua kuery ha'e javi ma SENHOR ixondaro reta va'e nguete re vy imbaraeete 'rã okuapy”, he'i 'rã.

⁶ Mba'eta ha'e va'e ára ajapo 'rã Judá pygua huvixa kuery tapyĩ yxakã guýry hendy va'e rami. Ajapo 'rã takua ryxa mba'emo 'ygue hendy va'e rami ikuai aguã rami. Mba'eta oiporu kuaa regua ha'e oiporu kuaa e'ỹa rupi ha'e kuery omokanhymba 'rã ijyvýry ikuai va'e regua ha'e javi. Ha'e ramo Jerusalém pygua kuery ma Jerusalém tetã py oikoague py ae ju 'rã hekoa.

⁷ Judá regua rekoa ikuai va'e ranhe 'rã SENHOR ogueraa jepe, Judá kuery áry gui Davi ramymino kuery ha'e Jerusalém pygua kuery onhemboyvate e'ỹ aguã.

⁸ Ha'e va'e ára SENHOR opena 'rã Jerusalém pygua kuery re. Ha'e ramo ha'e pygua ikangykueve va'ekue ma Davi rami 'rã imbaraeete, ha'e rã Davi ramymino kuery ma Nhanderuete rami 'rã imbaraeete, mba'eta ha'e kuery renonde SENHOR guigua anjo oo 'rã.

⁹ Ha'e va'e ára guive amboypy 'rã amomba aguã ha'e javi regua Jerusalém tetã re opu'ã aguã ou va'ekue.

Jerusalém pygua kuery ojeko rerovapa aguã re ijayvuague

¹⁰ — Ha'e gui Davi ramymino kuery ha'e Jerusalém pygua kuery re ambou 'rã Nhe'ẽ amboaxya rexa ukaarã, xeve pe ju ha'e kuery ojapukai aguã rami ojapo va'erã. Ha'e ramo ha'e kuery oexa ju 'rã oipyxo va'ekue. Ha'e va'e re ipy'a

vai 'rã okuapy gua'y peteĩ'i va'e re ipy'a vai va'e rami, hexe ojae'o 'rã gua'y jypy guare re ojae'o raxa va'e rami.*

¹¹ Ha'e va'e ára Jerusalém tetã py heta ete 'rã ikuai ojae'o va'e, Megido yvyugua re Hadade-Rimom py ojae'oague rami.

¹² Ha'e rami vy oyvy ha'e javi rupi ojae'o 'rã okuapy, peteĩ-teĩ oo pygua kuery ikuaia py ae. Ha'e rami vy Davi ramymino kuery ma ha'e kuery ae'ia py 'rã ojae'o, ta'yxy kuery voi ha'e kuery ae'ia py ae, Natã ramymino kuery ma ha'e kuery ae'ia py ae, ha'e gui ta'yxy kuery voi ha'e kuery ae'ia py ae ju 'rã ojae'o okuapy,

¹³ ha'e gui Levi ramymino kuery ma ha'e kuery ae'ia py ae, ta'yxy kuery ma ha'e kuery ae'ia py ae, Simeĩ ramymino kuery ma ha'e kuery ae'ia py ae, ta'yxy kuery voi ha'e kuery ae'ia py ae 'rã ojae'o.

¹⁴ Ha'e gui amboae oo pygua kuery voi ha'e rami ae tema 'rã ikuai. Peteĩ-teĩ oo pygua kuery ha'e kuery ae'ia py ae ojae'o, ta'yxy kuery voi ha'e kuery ae'ia py ae ju 'rã ojae'o okuapy.

13

Mba'emo ra'angaa ha'e profeta kuery ramigua rive oipe'apaa aguã re ijayvugue

¹ Ha'e va'e ára ma ojekuaa 'rã peteĩ yvu Davi ramymino kuery ha'e Jerusalém pygua kuery ha'e javi pe, ojejavyague ha'e iky'apaa gui oiky'a'o va'erã.

---

* **12:10** Kova'e ayvu rupi ma João 19.37 py Jesus reko re ijayvu. Ha'e gui raka'eve rã judeu kuery hexe vy ojeko rerovapa 'rã (Romanos 11.25-27; Apocalipse 1.7).

² Mba'eta SENHOR ixondaro reta va'e aipoe'i: — Ha'e va'e ára ma ijyvy gui amokanhymba 'rã mba'emo ra'angaa rery ha'e javi, ha'e va'e re rive na'ima'endu'aavei aguã. Ijyvy gui aipe'a avi 'rã profeta ramigua kuery, nhe'ẽ vai guive.

³ Ha'e gui xapy'a rei amongue onhemoingo 'rã profeta ramigua. Ha'e ramo ha'e va'e pe tuu ha'e ixy imbotujaare kuery ae aipoe'i 'rã: “Nda'evei reikoveve aguã, SENHOR ayvu rupi merami rive ndeapu rire”, he'i 'rã okuapy. Ha'e rami vy tuu ha'e ixy imbotujaare kuery ae 'rã ojuka profeta ramigua rive onhemoingo rive.

⁴ Ha'e va'e ára ma profeta kuery peteĩ-teĩ oxĩmba rei 'rã oexa ra'uague rive omombe'uague re. Ha'e rami vy nhombotavya rupi nonhemondevei ma 'rã mba'emo rague py.

⁵ Ha'e rami 'rãgue py aipoe'i 'rã: “Xee ma profeta e'ỹ aiko, ama'etỹa rupi rive xee aiko va'e. Mba'eta xekunumi guive escravo-rã xejoguaa va'ekue”, he'i 'rã.

⁶ Ha'e gui xapy'a rei ixupe amongue oporandu 'rã: “Mba'exa'vy tu ndepo re kyxĩague oĩ?” he'i ramo ombovai vy “Kyxĩague xere oĩ va'e ma xeirũ kuery ro py aĩ jave xekyxĩa rive”, he'i rive 'rã.*

Nhanderuete remimbou joe opena va'e ojukaa aguã re ijayvuague

⁷ Ha'e gui SENHOR ixondaro reta va'e aipoe'i:
— Ha'e gui ndee kyxe, epu'ã ke xeremimbou xea katygua ete joe opena va'e rovai. Ejuka ke

---

* **13:6** Amongue py profeta ramigua rive gueko rami vy onhekyxĩmba 'rã nguete ramigua pe oiapukai reve (1 Reis 18.27-28). Mba'emo rague py onhemonde 'rã guive, profeta Elias rami avi (2 Reis 1.7-8).

joe opena va'e. Ha'e ramo hymba vexa'i kuery ma oaĩmba 'rã.† Mba'eta xepo aupi 'rã yvyĩgueve'i rovai — he'i.

⁸ SENHOR aipoe'i:

— Ijyvy ha'e javi rupi mboapy ikuai nhavõ py mokõ-mokoĩ ojukaa kuerei 'rã, okanhy ete 'rã. Ha'e rã mboapya va'e regua ma oikoveve 'rã.

⁹ Mba'eta mboapya va'e regua ma ajapo 'rã tata rupi oaxa aguã rami. Ha'e rami vy aiky'a'o 'rã prata oiky'a'oa rami, aa'anga 'rã ouro oa'angaa rami. Ha'e ramo mae ma ha'e kuery o japukai 'rã xerery rupi, ha'e ramo xee aendu 'rã. Ha'e kuery pe “Xevygua” ha'e 'rã. Ha'e rã ha'e kuery ma “SENHOR ae ma Xeruete” he'i 'rã okuapy.

14

Jerusalém tetã pygua kuery ha'e imbojexavaia kuery moingo axyarã ou aguã re ijayvuague

¹ Ne'exa, ovaẽ ma ouvy SENHOR ára, mba'emo pereko va'ekue omboja'opaa aguã pendekuaia mbyte gui.

² Mba'eta yvy regua ha'e javi amono'õmba 'rã imbouvy Jerusalém tetã re opu'ã aguã. Ha'e ramo ha'e kuery ipo'aka ete 'rã tetã re. Ha'e rami vy mba'emo oipe'apa 'rã oo ikuai va'e gui, kunhague ikuai va'e ma oguero'apaa rive 'rã guive. Tetã pygua kuery mbytekue peve 'rã ogueraa escravo-rã, ha'e rã hembyrekue ma tetã gui ndoipe'aai 'rã.

³ Ha'e gui ma SENHOR oẽ 'rã ouvy yvy regua kuery rovai opu'ã aguã, joe opu'ã va'e rami ae.

---

† 13:7 Kova'e ayvu rami ae oiko avi Jesus re (Mateus 26.31 ha'e Marcos 14.27).

⁴ Ha'e va'e ára ma SENHOR hi'aĩ 'rã Jerusalém regua kuaray oua katy Oliveiras yvyty oĩ va'e áry. Ha'e ramo ha'e va'e yvyty ma xapy'a 'rã ovo mbyte rupi, kuaray oua katy gui oikea katy peve. Ha'e rami vy yvyty mbyte rupi ojekuaa 'rã peteĩ yvy'ã ugua, mba'eta yvyty mbytekue oja'o 'rã kuaray ijapu'a'ia katy, ha'e rã hovaikue ma kuaray puku-a katy 'rã oo.

⁵ Ha'e ramo peẽ kuery pejava 'rã peovy xevygua yvy'ã ugua rupi, mba'eta Azal peve 'rã oo yvy'ã ugua. Tá, pejava 'rã Judá pygua huvixa Uzias oĩ jave py yvy ryryi oiko va'e gui ojavapaague rami. Ha'e gui mae ma ou 'rã SENHOR Xeruete, ha'e hupive iky'a e'ỹ va'e kuery ha'e javi voi.

⁶ Ha'e va'e ára ma ndoikoi 'rã hexakãa, yro'y atã anho 'rã itui.

⁷ Ha'e va'e ára ma peteĩ'i 'rã, SENHOR anho oikuaa va'e regua. Ndoikoi 'rã ára, neĩ pytũ ma voi noĩ 'rã. Ha'e rami teĩ ka'aru peve ojekuaa 'rã hexakãa.

⁸ Ha'e va'e ára ma Jerusalém tetã guive oxyry 'rã ovy yy imarã e'ỹ va'e. Ha'e gui yy oja'o vy amongue oxyry 'rã ovy kuaray oua katy ye'ẽ oĩ va'e katy, ha'e rã amboae ma kuaray oikea katy ye'ẽ oĩ va'e katy 'rã oxyry ovy. Oxyry riae 'rã, kuaray puku jave e'ỹ vy yro'y jave teĩ.

⁹ Ha'e gui SENHOR ae 'rã oĩ huvixave yvy jave rupi opena va'e. Ha'e va'e ára ma peteĩ'i anho 'rã oiko SENHOR, ha'e peteĩ'i avi 'rã hery oĩ.

¹⁰ Ha'e gui ma yvy ha'e javi rupi opyta 'rã yvy joja reia Jerusalém regua kuaray oua katy Geba ha'e Rimom yvýry rami. Ha'e rã Jerusalém tetã ma yvateve 'rã oĩny, oĩa py ae 'rã ikuaia guive, Benjamim rokẽ oĩa guive jypygua okẽ peve, ha'e

okẽ kora ojerea rupi oĩ va'e peve, ha'e gui Hananel regua torre oĩa guive huvixa pegua uva onhamiaty peve ju.

¹¹ Ikuaia 'rã ha'e py ae. Ndouvei 'rã ayvu vai imbovaipaarã. Oĩ porãmba 'rã Jerusalém tetã.

¹² Ha'e rã yvy regua kuery Jerusalém tetã re opu'ã va'ekue ma po rami 'rã SENHOR omoingo axy. Ho'okue hu'ũmba 'rã, opu'ã teri ho'amy reve teĩ. Hexa voi hu'ũmba 'rã okua py oĩ reve, ha'e inhapekũ hu'ũmba avi 'rã ijuru py oĩ reve.

¹³ Ha'e kuery ikuaia py SENHOR ombou avi 'rã opa marãgua imondyipa reiarã. Ha'e rami vy peteĩ-teĩ oirũ kuery po re ojopy vy oguero'a 'rã, peteĩ-teĩ opu'ã 'rã oirũ kuery re ae.

¹⁴ Judá kuery voi Jerusalém tetã oepy vy opu'ã 'rã okuapy joe. Ha'e rami vy omboatypa 'rã ha'e'i rupi yvy regua ikuai va'e mba'emo oguereko va'ekue, ouro ha'e prata guigua, ao mbovy e'ỹ ete guive.

¹⁵ Ha'e rami ae omoingo axy avi 'rã hymba kuery kavaju, mburika, camelo, mburika'i, ha'e ikuaia rupi guymba oguereko va'ekue ha'e javi.

“Nhanderujete pegua tetã py iky'a e'ỹ va'e anho 'rã oĩ” he'iague

¹⁶ Ha'e gui ma yvy regua kuery Jerusalém tetã re opu'ã va'ekue rembyrekue ma ma'et'ya nhavõ 'rã ojevy jogueruvy omboete aguã huvixave SENHOR ixondaro reta va'e, ha'e ngaru oguy'i pygua ára ikuai aguã guive.

¹⁷ Ha'e gui xapy'a rei amongue regua ndooi 'rã Jerusalém py huvixave SENHOR ixondaro reta va'e omboete aguã. Ha'e rami rã ha'e kuery yvy re nda'okyi 'rã.

18 Xapy'a rei Egito pygua kuery mba'e ngaru oguy'i pygua py ndooi ramo ha'e kuery yvy re nda'okyi 'rã. Ha'e kuery áry ou 'rã imoingo axyarã, yvy regua ndooi va'ekue áry SENHOR ombou va'e ramigua ae.

19 Ha'e rami ae 'rã omoingo axy Egito pygua kuery ha'e yvy regua ha'e javi, ngaru oguy'i pygua py ndooi va'ekue.

20 Ha'e gui ha'e va'e ára ma kavaju xã mbojeguaa oĩ va'e re voi omboparaa 'rã imoiny “ SENHOR pegua iky'a e'ỹ va'e” he'ia. SENHOR pegua opy oja oiporua va'e rei iky'a e'ỹ va'e avi 'rã, altar yvýry hy'a guaxu oiporua va'e rami ae.

21 Tá, Jerusalém tetã rupi ha'e Judá yvy re oja ikuai va'e ma iky'a e'ỹ va'e meme 'rã ikuai SENHOR ixondaro reta va'e pegua. Ha'e ramo mba'emo ome'ẽ va'erã ogueru va'e kuery ha'e javi ma oja oĩ va'e rive ojou vy ha'e va'e py ae 'rã ombojy SENHOR pegua xo'o. Ha'e va'e ára ma SENHOR ixondaro reta va'e pegua oo py noĩvei 'rã mba'emo vendea rupi rive ikuai va'e.

Nhanderuete ayvu iky'a e'ỹ va'e New Testament in Guaraní, Mbyá

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbyá Guaraní (Guaraní, Mbyá)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 853110565X

The New Testament

in Guaraní, Mbyá

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

3309fa3b-7590-5ae9-b829-5df4ddfbf957